

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

**KLAGE FRA A OG ADVOKAT B PÅ TINGRETTSDOMMER C, X TINGRETT.
SAK NR 76/04.**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 13. desember 2004 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg. Helen Bjørnøy har tiltrådt utvalget i stedet for Halvor Kjølstad, som er inhabil.

Ved brev av henholdsvis 8. august og 26. august har A og advokat B innsendt klage på tingrettsdommer C, X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen har vært forelagt for tingrettsdommer C til uttalelse. Embetsleder i X tingrett er orientert om klagen. Tilsynsutvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat D.

Saksforholdet er i korthet følgende:

A anla i sin tid søksmål mot forsikrings-selskapet E med krav om erstatning for yrkesskade i henhold til lov om yrkesskadeforsikring og tariffavtale. Bakgrunnen for søksmålet var de sterke psykiske plager hun har anført å lide av som følge av en spesiell hendelse eller ulykke på tidligere arbeidsplass, der A fant en kollega som hadde begått selvmord. Dette medførte at hun ble erklært 100 % ufør.

Under saken var hun representert ved advokat B. For forsikrings-selskapet møtte advokat D. Hovedforhandling ble holdt i X tingrett 1.-3. juni 2004. Saken endte med at det ble inngått forlik.

Klager – A - har bl.a. uttalt følgende:

Under saken følte hun seg "lite respektert, mistenkeliggjort og til tider direkte sjikanert" av dommeren. Han stilte spørsmål ved hennes troverdighet på en meget nedverdiggende måte, herunder bl.a. ved å gi uttrykk for at hun hadde søkt uføretrygd med senere mål å senere søke erstatning. Dommeren ga uttrykk for antipati mot alenemødre, hvilket klageren er, og han viste liten respekt for henne ved å komme med gjentatte spørsmål om hun virkelig hadde levd alene hele tiden.

Dommer C konkluderte i retten at hun ikke kunne ha fått psykiske plager på grunn av den aktuelle hendelsen. På den annen side ga han uttrykk for at hun var "veldig syk", og han anbefalte henne å komme seg mer ut for å treffe mennesker. Bl.a. uttalte han at "Jeg tror ikke du har levd et godt liv". Det er uforståelig for klageren at dommeren mener å ha grunnlag for en slik uttalelse.

Dommeren ga ved flere anledninger uttrykk for at han ikke trodde på det hun forklarte, og hennes sønn ble som vitne avfeid. Et av de andre vitnene, en av klagers arbeidskollegaer, ble stilt følgende spørsmål mens dommeren rensket neglene sine: "Har du merket at det er noe galt med hodet hennes?" Og hennes tidligere arbeidsgiver ble spurt om de ikke sjekker "om folk er syke når dere ansetter noen". Dommeren ga for øvrig inntrykk av å ha bestemt seg på forhånd.

Klager – advokat B – har anført følgende:

Fra første stund ble innledningsforedraget hans gjentatte ganger avbrutt av dommer B, som med en gang ønsket å stille A spørsmål. Dette var spørsmål om hvor hun hadde arbeidet, hvor arbeidsstedet lå osv, med andre ord fakta som man måtte forvente at advokaten naturlig ville komme med under innledningsforedraget. Slik fortsatte det, og det var svært vanskelig for advokaten å fremme klientens sak på en helhetlig og ryddig måte.

Dommer C forklarte sin aktivitet overfor A at ”han var interessert i dialog”, en forklaring advokaten har vanskelig for å akseptere. I den utstrekning B fikk motforestillinger mot sine ”spørsmål, kommentarer og slutninger”, inntok han en avvisende dommerholdning. Dommeren kom med kommentarer som ofte syntes basert på ren ”synsing”.

Innledningsvis under forhandlingene fortalte dommeren at han hadde en viss erfaring med psykiske skader på grunn av sitt arbeid i en kontrollkommisjon ved en psykiatrisk institusjon. Han presiserte at han ikke var fagperson. Imidlertid viste det seg at han tolket journaler og andre medisinske dokumenter med stor grad av sikkerhet. Overfor A`s behandlende psykolog og hennes fastlege, konkluderte dommeren med at A led av en alvorlig depresjon forut for ulykken og at hun hadde liten sykdomsinnsikt, selv om dette var i strid med all den dokumentasjon som var fremlagt.

Til tross for at de sakkyndige vitnene etter at advokaten så hadde fått stille sine spørsmål ikke sa seg enige i nevnte konklusjon, gjentok dommeren sine konklusjoner også senere.

Dommeren stilte spørsmål ved vitneoppgaven, og han ønsket ikke å høre A`s sønn, med den begrunnelse at sønnen utvilsomt kom til å støtte sin mor.

Gjennom sine spørsmål og kommentarer ga dommeren uttrykk for en respektløs og nedvurderende holdning overfor A og de hendelser hun hadde vært utsatt for. Dommerens holdning endte med at A, etter flere timers press, fikk et sammenbrudd. Dette var en reaksjon hun ikke ville fått med en normal dommeroppførsel.

Avslutningsvis nevnes at dommeren aldri var korrekt antrukket under forhandlingene. Kappen var ikke tilknapet, og slipset var i uorden. Dette nevnes kun for å underbygge at dommeren – etter advokatens oppfatning – gjennomgående viste liten respekt for normal dommeratferd, i en sak hvor dette var mer enn normalt påkrevet.

Innklagede – tingrettsdommer C - har i hovedsak vist til følgende:

Etter å ha redegjort kort for saken og saksforholdet, viser han til at han under hovedforhandlingen forsøkte å opplyse saken best mulig. Det er riktig at han nok var ganske aktiv, men dette var fordi det var behov for å styre prosessen. A`s advokat hadde lagt opp til en svært omfattende prosess, langt utenfor det som var sakens kjerne, nemlig spørsmålet om årsakssammenheng.

Han beklager at A under saken følte seg ”lite respektert, mistenkeliggjort og til tider direkte sjikanert” av ham. Det er C`s oppfatning at han under hele saken tok tilbørlig hensyn til hennes helsetilstand, at han viste henne medfølelse og at han behandlet henne med respekt.

Advokat B tillegger dommeren en rekke uttalelser som dommeren ikke kan stå inne for. Som dommer i saken tilkjennega han ikke noe standpunkt til det som var sakens tema, og han var korrekt antrukket. Han ser ingen grunn til å gå nærmere inn på det advokaten anfører.

Advokat D har etter anmodning avgitt uttalelse.

Etter noen generelle innledende bemerkninger, der hun bl.a. redegjør for årsaken til at denne saken på grunn av sakens natur i seg selv var svært vanskelig å prosedere, kommer hun med noen generelle refleksjoner rundt dommere i retten.

Etter advokat D's oppfatning tilhører dommer C den kategori dommere som er aktivt prosessledende, med mange spørsmål til partene. Men til tross for sin aktivitet og "kanskje for A ubehagelige spørsmål og påminning om en annen realitetsforståelse", uttrykte han mange ganger at han overhodet ikke hadde tatt stilling i saken. Selv var advokaten usikker på hva domskonklusjonen ville gå ut på, noe som medvirket til det forlik som ble inngått.

Hun er enig med advokat B i at han ble avbrutt i sitt innledningsforedrag fordi dommeren ville stille spørsmål til klienten underveis. Hun er også enig i at dette kan være vanskelig å forholde seg til, når man som prosessfullmektig ønsker å gi en konsis og oversiktlig fremstilling av faktum. Hun har imidlertid vanskelig for å forholde seg til beskrivelsene av avbrytelsenes innhold. Det er riktig at dommeren stilte spørsmål ved motpartens fremstilling av det dokumenterte faktumet i saken.

Når det gjelder føring av vitner, er det ikke uvanlig at dommere stiller spørsmål ved hvorvidt omfanget av vitneføringen er nødvendig, noe som også ble gjort i denne saken. Imidlertid avskar ikke dommer C muligheten for å føre A's sønn som vitne, dersom A og advokaten hennes ønsket dette.

Hun har ingen erindring av dommer C's antrekk.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd.

Med dette som utgangspunkt bemerker utvalget i anledning denne konkrete klagen følgende:

Klagerne, A og hennes prosessfullmektig, har åpenbart hatt en svært negativ opplevelse under hovedforhandlingen i saken. Det er ingen grunn til å betvile at A subjektivt sett har følt seg lite respektert og mistenkeliggjort. Dette er et saksforhold og problemkompleks som tilsynsutvalget har svært vanskelig for å foreta noen sikker vurdering av. Utvalget kan ikke se bort fra at hennes fremstilling er riktig, samtidig som det også er fullt mulig at hun har misforstått situasjonen. Det er gjerne slik at man raskt går i forsvarsposisjon og

opplever situasjonen som ubehagelig, når det stilles spørsmål ved den fremstillingen man gir. Det er imidlertid ikke til å komme bort fra at en dommer har både rett og plikt til å stille spørsmål for å få opplyst saken best mulig, og det er ikke alltid like behagelig for parten å svare. Uten at utvalget har funnet det nødvendig å gjengi detaljene i saksforholdet i vedtaket her, fremkommer det at saken dreide seg om svært ømtålige emner, som det nok kan ha vært svært vanskelig å snakke om.

Hvis det er korrekt som A hevder, at dommeren ga uttrykk for at hun var syk, og at han dertil skal ha sagt at ”Jeg tror ikke du har levd et godt liv”, kan dette etter utvalgets oppfatning være både uskjønnsomt og betenkelig, og dermed kritikkverdige. En dommer bør etter utvalgets mening vokte seg for å bli for personlig i retten. Det kan være godt ment fra dommerens side, men er egnet til å skape den motsatte oppfatningen for den som utsagnet rettes mot.

Advokat B's fremstilling av dommerens avbrytelser under innledningsforedraget gir også utvalget en viss grunn til undring. Dette gjelder for så vidt ikke avbrytelsene i seg selv, noe en advokat som regel må tåle – iallfall innen rimelighetens grenser. Imidlertid fremstår det som underlig hvis det er slik at avbrytelsene skjedde med det gjentatte formål å stille spørsmål til advokatens part, ikke advokaten selv. Det er selvsagt at en dommer venter med dette til parten selv skal avgi forklaring.

Denne klagesaken reiser en del ubesvarte spørsmål. Det ligger imidlertid i sakens natur at det kan være vanskelig for utenforstående å finne frem til hva som egentlig er skjedd. Her står påstand mot påstand og utvalget finner det ikke tilstrekkelig godtgjort at forholdene har vært slik at de gir grunnlag for kritikk i form av disiplinærreaksjon overfor dommeren.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C, X tingrett.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes embetsleder i X tingrett til orientering.